

Identifisering av voksne måker

Faktaark for prosjektet «Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark», et prosjekt i «Naturarven som verdiskaper (M)»

Feltbestemmelse av måker kan være både vanskelig og utfordrende. Dette skyldes at mange av artene ligner på hverandre, og at hver art forekommer i ulike fjærdrakter avhengig av alder og årstid. Mange nøyer seg med å skille mellom «småmåser» og «stormåser». Ved hjelp av dette faktaarket kan du imidlertid lære deg å identifisere voksne individer av de ulike måkeartene.

En rekke ulike måkearter kan forekomme i Finnmark. Noen av dem er vanlige hekkefugler, mens andre kun er sjeldne gjester. Totalt er det beskrevet om lag 55 måkearter i verden, hvorav 21 er påvist i Norge.

Utfordringen med feltbestemmelse av fugler er ofte å vite hva man skal se etter. Voksne måker er vanligvis relativt enkle å artsbestemme, ettersom hver art har en karakteristisk kombinasjon av størrelse og farge på nebb, bein, vingeverside og vingespisser. Ungfuglene er vanskeligere. De har ofte spraglete drakter i grått eller brunt. Dessuten mangler de voksen farge på nebb

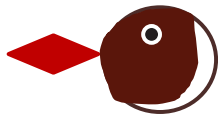
og føtter. De minste artene bruker vanligvis et drøyt år på å anlegge voksen fjærdrakt, mens de større artene kan bruke opptil 3-4 år.

For å lette identifiseringen av måkeartene som kan forekomme i Finnmark, har vi delt inn måkene i grupper basert på hodefarge, farge på vingeverside og vingespiss. Legg merke til at det kan være betydelig individuell variasjon. Ikke alle individer passer inn i hovedmønsteret; spesielt gjelder dette fargen på nebb og føtter. Legg også merke til at hunnene generelt er mindre enn hannene. **Lykke til!**

Voksne fiskemåker i sommerdrakt

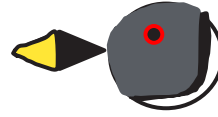
MÅKER MED MØRKT HODE

Hettemåke

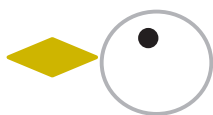

Dvergmåke

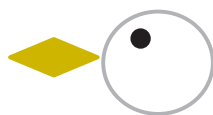

Sabinemåke

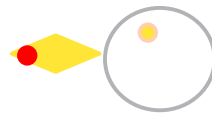
MÅKER MED LYST HODE OG LYSEGRÅ VINGEOVERSIDER

Fiskemåke

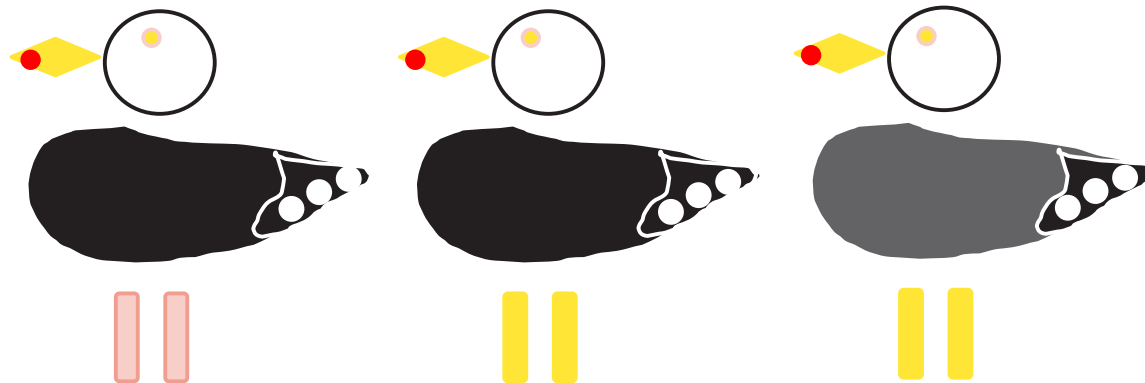

Krykkje

Gråmåke

MÅKER MED LYST HODE OG MØRKEGRÅ VINGEOVERSIDER

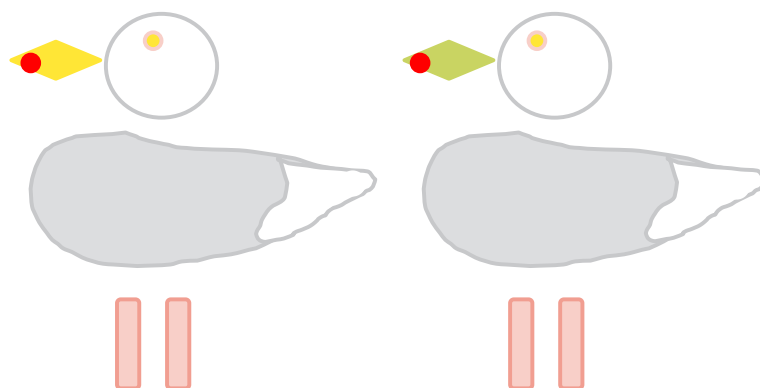

Svartbak

Sildemåke (*fuscus*)

Sildemåke (*intermedius*)

MÅKER MED LYST HODE OG HVITE VINGESPISSER

Polarmåke

Grønlandsmåke

Hettemåke

- Relativt liten
- Mørkerøde bein og nebb
- Hvit underside og grå overside
- Sjokoladebrun hette som ikke går ned i nakken
- Fåtallig og spredt hekkefugl i Finnmark. Første gang funnet hekkende på 1960-tallet.
- Legger reiret nokså utilgjengelig på småholmer eller tuer i ferskvann, eller på småholmer langs kysten.
- Hekker ofte i mindre kolonier som høylytt forsvarer seg mot reirpredatorer. Andre arter kan nyte godt av å hekke i hettemåkekolonier (f.eks. ender og dvergmåke).
- Trekker sørover til Danmark, Storbritannia og Kontinentet om vinteren.

Dvergmåke

- Liten måke
- Spinkelt, mørkerødt nebb
- Lite, rundt hode
- Svart hette som strekker seg godt ned i nakken
- Korte, røde bein
- Gråsvarte vingeundersider. Mangler svart på vingespissene.
- Lett, terneaktig flukt. Runde vingespisser.
- Østlig art. Vanlig hekkefugl fra Finland og østover.
- Sjelden gjest i Øst-Finnmark siden 1970-tallet
- Første gang funnet hekkende i Pasvikdalen i 1999. Flokker på opptil 100 ind. observert.
- Hekker i fuktige partier ved ferskvann. Legger ofte reiret på småholmer eller flytetuer i vegetasjonsrike torvmyrer. Gjerne i hettemåkekolonier.
- Trekkfugl som ankommer medio mai og forlater oss i løpet av sommeren. Overvintrer utenfor vest-Europa og i Middelhavet.
- Ernærer seg nesten utelukkende på insekter i hekketiden

Sabinemåke

- Liten måke med svart nebb og gul nebbspiss
- Skifergrå hette når et stykke ned i nakken
- Mørke bein
- Svakt kløftet, hvit stjert
- Arktisk hekkefugl. Kun noen få par hekker på Svalbard.
- Lever for det meste på åpent hav utenfor hekketiden
- Overvintrer i Sør-Atlanteren
- Meget sjelden gjest langs Finnmarkskysten sommer (voksne fugler) og høst (ungfugler)
- Sees da ofte sammen med krykkjer
- Lever mest av småfisk og diverse smådyr (bl.a. insekter). Kan også ta åtsler og fugleegg.

Fiskemåke

- Mellomstor måke. Hvit underside og lysegrå overside.
- Tynt, skittengult nebb og skittengule bein
- Ligner en liten og slank gråmåke
- Jevnt utbredt over hele Finnmark. En av karakterfuglene langs kysten.
- Den vanligste måka i innlandet og på fjellet
- Hekker parvis eller i mindre kolonier på holmer og øyer langs kysten eller på tørre torvmyrer, unntaksvis i trær, på hustak e.l.
- Spiser mye smågnagere, og hekkesuksessen i innlandet øker i smågnagerår.
- Trekkfugl som ankommer i midten av april og forlater Finnmark i august-september. Overvintrer langs kysten av Nordsjøen sør til Portugal.
- En del fiskemåker overvintrer, bl.a. i Kirkenes-området.
- Søker ofte næring nær mennesker. Lever i hovedsak av fisk, fiskeavfall, husholdningsavfall, muslinger, insekter, fugleegg og -unger, meitemark og bær.
- Sees ofte på nypløyd åker om våren; gjerne sammen med hettemåke.

Krykkje

- Størrelse omtrent som fiskemåke
- Grå overside, hvit underside og helt svarte vingespisser
- Gult nebb og svarte bein
- Den vanligste arten i våre fuglefjell. Store kolonier bl.a. på Hjelmøy, Sværholt, Omgangstauran, Syltefjord og Store Ekkerøy.
- Stedvis hekker krykkja på bygninger, men aldri langt fra havet.
- 65 % av den norske krykkjebestanden hekker i Finnmark
- Overvintrer på åpent hav i Nord-Atlanteren
- Søker tilbake til kolonien der de er født når de er 2-3 år gamle. Hekker først når de er 4-5 år
- Lever nesten utelukkende av plankton om vinteren
- Fanger i hekketiden småfisk og diverse smådyr på havet. Følger fiskebåter på jakt etter fiskeavfall.

Gråmåke

- En stor måke. Ligner en stor og kraftig fiskemåke.
- Grå overside og hvit underside
- Kraftig gult nebb og rosa bein (unntaksvis gule bein)
- Hekker meget vanlig langs kysten, til dels i store kolonier på opptil 5000 par.
- Mindre vanlig i innlandet, men sees regelmessig bl.a. i Pasvik.
- De fleste gråmåkene trekker sørover langs kysten. Fugler som overvintrer i Finnmark kommer gjerne østfra, f.eks. Murmankysten.
- Kan foreta lange næringstokt for å finne mat. Sees da om morgenen flygende i plogformasjoner som kan minne om gåsetrekk.
- Nærmest altetende. Tar fiskeavfall, fisk, fugleegg og -unger, åtsler, muslinger og annet. Oppsøker ofte søppelplasser.

Svartbak

- Vår største måke
- Hekker meget vanlig langs kysten; gjerne parvis, men også i store kolonier
- Sjelden i innlandet, men hekker bl.a. i Øvre Pasvik.
- Liker å ha utsikt, og legger gjerne reiret noe høyere i terrenget enn gråmåka.
- De fleste av våre svartbaker er trekkfugler som ankommer i mars-april og trekker sørover fra september
- Overvintrer bl.a. i England og Frankrike
- Altetende. Kan bl.a. spise flyndre, fugleunger og voksne ender.

Sildemåke

- En ganske stor måke
- Gråsvart overside og hvit underside
- Gult nebb og gule bein
- De to vanligste underartene er *intermedius*: svarte vingespisser og skifergrå vingeoverside; *fuscus*: svarte vingespisser og svart vingeoverside.
- Hekker sparsomt i små kolonier i Vest-Finnmark og Porsanger (*fuscus*)
- Bestanden i Finnmark har gått kraftig tilbake i de senere år
- Utpreget trekkfugl som trekker mot sørøst og overvintrer bl.a. ved Svartehavet og Kaspiahavet, samt utenfor Øst-Afrika.
- *Intermedius* overvintrer utenfor kysten av Vest-Europa
- Ankommer Finnmark medio mai, og trekker sørover fra juli til oktober.
- Sildemåka er den mest marine av måkeartene våre. Følger ofte båter på jakt etter fiskeavfall.
- Sees også på nypløyd mark i kystnære områder om våren.
- Lever hovedsakelig av fisk og fiskeavfall. Ofte sees store flokker sammen under næringsøk.

Polarmåke

- Stor, kraftig måke på størrelse med svartbak.
- Hvit underside, grå overside og helt hvite vingespisser.
- Kantet hodeform, kraftig gult nebb og lange rosa bein.
- Vingene når vanligvis litt forbi stjerten
- Hekker på Svalbard, Grønland og Island. Gjerne i fuglefjell og på øyer med mye sjøfugl.
- Ganske vanlig gjest langs kysten av Nord-Norge i vinterhalvåret. Sjeldnere om sommeren.
- Størst antall sees i Kiberg og Vardø.
- Minner i levevis om svartbaken. Røver egg og unger fra andre sjøfugler. Kan også stjele bytte fra ærfugl.
- Tar også åtsler, fisk og fiskeavfall.

Grønlandsmåke

- Litt mindre enn gråmåke med lange, smale vinger.
- Hvit underside, grå overside og helt hvite vingespisser.
- Vingespissene strekker seg langt forbi stjerten
- Rund hodeform (som fiskemåke) Forholdsvis lite, gult nebb.
- Hekker på Grønland
- Sees årlig langs norskekysten, spesielt i Troms og Finnmark.
- De fleste grønlandsmåkene som sees i Norge er ungfugler
- De fleste observasjonene gjøres om høsten og vinteren
- Sees ofte enkeltvis, sammen med polarmåker og andre måker.
- Lever hovedsakelig av fisk og fiskeavfall

Faktaarket er laget av Morten Günther